



การพัฒนาแนวทางการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชน : กรณีศึกษา
ความร่วมมือระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5
จังหวัดอุบลราชธานี กับ มูลนิธิบ้านเฮา

กัลย์สุดา กุลชาติ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการแก้ไข บำบัด พื้นฟู ของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี ความร่วมมือของมูลนิธิบ้านเฮากับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานีในการดำเนินงานแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาความร่วมมือของมูลนิธิบ้านเฮาในการบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การศึกษาภาคสนาม โดยใช้เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้บริหารและผู้บริหารปฏิบัติงาน รวมถึงทีมสหวิชาชีพของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัด อุบลราชธานี และมูลนิธิบ้านเฮา การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไข บำบัด พื้นฟูต่อไป

ผลการศึกษา พบว่า ศูนย์ฝึกฯ ดำเนินการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนด้วยทีมสหวิชาชีพ พร้อมด้วยภาคีเครือข่าย โดยมีความร่วมมือ กับมูลนิธิบ้านเฮา ในเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ.2561 ด้วยเป้าหมายที่สอดคล้องกันในเรื่องการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนที่มีคุณภาพในสังคมด้วยการเรียนภาษาอังกฤษที่สอดแทรกทักษะชีวิต มูลนิธิบ้านเฮาได้เข้าไปดำเนินการเรื่องการจัดการกิจกรรมภาษาอังกฤษ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ คือ ผู้สอนขาดประสบการณ์ด้านการสอนทักษะชีวิต จึงไม่สามารถวางแผนการสอนได้ดี การสื่อสารระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานีกับมูลนิธิบ้านเฮาไม่ชัดเจน ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาความร่วมมือประกอบด้วย 1) มีแผนงานในการประชุม 2) มีการสื่อสารที่ชัดเจนเรื่องความรับผิดชอบภายในทีมผู้สอน 3) มีการจัดทำแผนการสอนที่เน้นการสอดแทรกทักษะชีวิตเข้าไปในบทเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อศูนย์ฝึกฯ และ มูลนิธิบ้านเฮา คือ การมีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการดำเนินงานและความร่วมมือระหว่างกันโดยเน้นประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: การพัฒนาความร่วมมือ, การแก้ไข บำบัดและฟื้นฟู, เด็กและเยาวชน

* นักศึกษาหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารสวัสดิการสังคม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ



Guidelines Development for Rehabilitation of Children and Youth: A Case Study of Cooperation between Youth Training Centers, Region 5 Ubon Ratchathani and On Eagle's Wings Foundation

Kansuda Kunlachat

Abstract

The objectives of this research are to study rehabilitation process, problems and obstacles and the potential development needs and better cooperation of Youth Training centers Regions 5 Centers and On Eagle's wing foundation.

The result reveals that cooperation in the rehabilitation activities between youth training center in Region 5, Ubon Ratchathani Province with an On Eagle's Wing Foundation officially commenced in November 2018, and still requires joint development due to problems and obstacles in the implementation process, the unclear operating model and the lessons of English language teaching must be emphasized to add life skills into the lesson as well. Recommendations to the development of cooperation guidelines are: 1) clear operational patterns, 2) clear communication on responsibility within team teaching, 3) life skills should be more added in the lessons.

Recommendations on policy to the training center and On Eagle's Wing Foundation are: clear pattern of operation, continuous evaluation in order to develop operation and cooperation based on the highest benefit of children and youth.

Keywords: Cooperation Development, Adjust Therapy and Rehabilitation, Children and Youth



บทนำ

สถานการณ์เด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความรุนแรงมากขึ้น จากข่าวเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน พบว่า มีสถานการณ์ด้านลบเกิดขึ้นอย่างมากมาย จนยากแก่การควบคุม เช่น ปัญหาเยาวชนสตรีที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรยังติดอันดับ 2 ของโลกเช่นเดิม เกิดปัญหา เกิดน้อย (ด้อย) คุณภาพ ปัญหายาเสพติดกลับมาแพร่ระบาด แทรกซึมเข้ามาในสถานศึกษาอย่างง่ายดายและต่อเนื่อง ผู้ปกครองปล่อยให้ลูกใช้โทรศัพท์มือถือเล่นเกมส์ ตั้งแต่อายุ 2 ขวบ จนเติบโตขึ้นมาด้วยสื่อที่ไร้การควบคุม โดยใช้เวลา 7-8 ชั่วโมงต่อวันมากกว่าการเข้าสังคมและเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองในทางที่ถูกต้อง ส่งผลต่อการขาดวินัยอย่างรุนแรง เด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ เด็กด้อยโอกาส ยากจนตกเป็นเหยื่อ และถูกละเมิดทางเพศ มีโสเภณีเด็กเพิ่มขึ้นอย่างเงิบๆ เด็กและเยาวชนกำลังถูกสร้างให้เข้าสู่เส้นทางที่เสี่ยงและอันตรายอย่างยิ่ง เส้นทางความเป็นยุวอาชญากรง่ายและหลากหลาย สาเหตุสำคัญมาจากสถาบันหลักทางสังคม คือ สถาบันครอบครัวลดความเข้มแข็งลง จากเดิมที่ระบบเครือญาติจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการอบรมสั่งสอนปลูกฝังศีลธรรมและจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่ลูกหลาน แต่ปัจจุบันได้อ่อนแอลงมาก เปลี่ยนไปแบบต่างคนต่างอยู่ ต้องดิ้นรนต่อสู้กับภาวะเศรษฐกิจมากขึ้น ความสัมพันธ์ในครอบครัวอ่อนแอลง ปัญหาการหย่าร้างสูงขึ้น ความเชื่อและศรัทธาในศาสนาลดลง จำกัดอยู่แต่ผู้สูงอายุที่ยังประกอบกิจการศาสนา วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเหล่านี้ คือสิ่งที่หล่อหลอม ผลิต

และสร้างเด็กไทยให้เติบโตขึ้นมาเป็นเยาวชนของชาติที่ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคม รวมถึงจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองที่ดี

ระหว่างปี พ.ศ.2558-2561 จากสถิติของกรมพินิจฯ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2561) พบว่า เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี ร้อยละ 63 มาจากครอบครัวที่แยกกันอยู่ โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ พวกเขาจึงพลาดโอกาสทางสังคมในเรื่องการศึกษาและการพัฒนาตนเองในโรงเรียน ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจและความยากจนได้นำพวกเขาให้ก้าวสู่การกระทำความผิด การขาดความเอาใจใส่ ไม่มีเวลาดูแลบุตร การทอดทิ้งและปล่อยปละละเลย ผลกระทบจากปัญหาสังคมที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น พบว่าปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนยุติธรรมที่พบนี้มี 2 ลักษณะ คือเป็นผู้กระทำผิด และถูกคนอื่นกระทำ ข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในปี 2559 มีเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา กระทำผิด 30,356 คน เฉลี่ยวันละ 83 คน ร้อยละ 93 เป็นชาย เกือบร้อยละ 90 มีอายุ 15-18 ปี ที่เหลืออายุในช่วง 10-15 ปี เป็นคดีเกี่ยวกับยาเสพติดมากอันดับ 1 ร้อยละ 41 เช่น ยาบ้า สารระเหย รองลงมาคือชิงทรัพย์ ร้อยละ 20 ทำร้ายร่างกายร้อยละ 14 อาวุธและวัตถุระเบิดร้อยละ 7 และพบว่าแนวโน้มการก่อคดีซ้ำของเด็กเพิ่มขึ้นเพียงแค่ช่วง 3 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 จากร้อยละ 12 ใน พ.ศ.2555 เป็นร้อยละ 19 ในปี 2558



จะเห็นได้จากสถิติ เด็กและและเยาวชนที่มีอายุ ระหว่าง 15-18 ปีนี้ ได้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แทนที่จะอยู่ในระบบการศึกษาและเป็นกำลังสำคัญต่ออนาคตของชาติ แต่กลับต้องถูกดำเนินคดีและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไปจากการขาดความยับยั้งชั่งใจซึ่งเกิดจากการขาดภูมิคุ้มกันที่ดีจากครอบครัว อันสืบเนื่องมาจากผลของครอบครัวที่แตกสลายในสังคมไทย ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมรุนแรง สามารถสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและสังคมได้โดยการกระทำความผิดโดยที่ไม่รู้สึกผิด เด็กและเยาวชนที่ขาดการอบรมเลี้ยงดูด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อโตขึ้นจะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพต่อต้านสังคม เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Anti-social Personality Disorder เป็นเรื่องน่าเศร้าที่สถาบันหลัก ที่เรียกว่า “ครอบครัว” นั้นล้มเหลวต่อการหล่อหลอม อบรมเลี้ยงดูและกลับเป็นส่วนสนับสนุนและสร้างเด็กและเยาวชนไปในทิศทางที่ผิด ทำให้ไม่สามารถเติบโตขึ้นไปในทิศทางที่เหมาะสม ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง จะเต็มไปด้วยการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมในครอบครัว และนั่นเป็นการป้องกันที่ดีที่สุดในการลดการกระทำความผิด แต่ในทางปฏิบัติ นั้นยังเป็นไปได้ยาก ดังนั้น เด็กและเยาวชนที่พลาดพลั้งกระทำความผิด จึงต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยเข้าสู่กระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นและสังคม ให้พร้อมที่จะกลับสู่สังคมภายนอกได้อย่างเป็นปกติสุข ไม่หวนกลับไปประพฤติพฤติกรรม

แบบเดิมที่นำไปสู่ความเสียหายต่อผู้อื่นและสังคมในอนาคตต่อไป (ศศิพร สิงโตมาศ, 2546)

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีภารกิจหน้าที่ในการควบคุม ดูแล แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัย และสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้รับการฝึกและอบรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับตนเป็นคนดีและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว จำเป็นต้องให้การดูแลเด็กและเยาวชนทั้งด้านสุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อม ปัจจัยสี่ ให้การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู พัฒนาเด็กและเยาวชนให้ครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ทักษะชีวิต ด้านการศึกษา ทั้งสายสามัญ วิชาชีพ เพื่อให้เด็กและเยาวชนแต่ละคนได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเหมาะสมตามสภาพปัญหา และปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน อีกทั้งเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กและเยาวชนในการออกไปเผชิญปัญหา กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างเหมาะสม เพื่อการใช้ชีวิตที่ปกติ และสร้างสรรค์ ตลอดจนการติดตามผลภายหลังกลับไปอยู่กับครอบครัว สังคม นอกจากนี้ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนยังมีภารกิจในการดำเนินการเชิงรุกในการเข้าไปให้ความรู้ในโรงเรียน และชุมชนเพื่อป้องกันปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนร่วมกันกับสังคมภายนอกอีกด้วย

ในส่วนของการทำงาน เมื่อศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนรับตัวเด็กและเยาวชนมาจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ศาลมี



คำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรมแล้ว ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะต้องดำเนินการประสานเพื่อรับข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์และการประเมินปัญหาความจำเป็นในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูตามระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรม โดยศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะต้องดำเนินการจำแนกข้อพร้อมทั้งจัดทำแผนบำบัดที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนแต่ละราย จัดตารางกิจวัตรประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย การเรียนสายสามัญ การฝึกวิชาชีพ การจัดกิจกรรมบำบัดตามสภาพปัญหา ซึ่งต้องนำผลความก้าวหน้ามาใช้ในการประเมินผลการบำบัดและการเลื่อนชั้น โดยบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องนำเสนอรายงานผลการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้แก่เด็ก/เยาวชนครอบครัว เตรียมชุมชน กำหนดแผนการติดตามผลภายหลังปล่อย รวมทั้งการดำเนินการด้านการป้องกันสำหรับเด็กและเยาวชนที่ยังไม่กระทำความผิดด้วย โดยใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ในการแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมาเป็นบทเรียนในการให้ความรู้ เพื่อการป้องกันก่อนที่จะเกิดการกระทำความผิด

ปัญหาสังคมนั้นใหญ่โตและซับซ้อนเกินกว่าที่จะแก้ไขได้โดยภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ในสังคมไทยจึงมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยร่วมกับภาครัฐบาล ที่ต้องการจะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ โดยรวมตัวกันเรียกว่า "องค์กรพัฒนาเอกชน" หรือ NGOs ย่อมา

จากคำว่า Non-Governmental Organization แปลตรงตัวว่า องค์กรที่ทำงานโดยไม่แสวงหาผลกำไร สำหรับประเทศไทย มักเรียกกันว่า องค์กรการกุศลหรือองค์กรสาธารณประโยชน์ เน้นการให้ความรู้และการสงเคราะห์แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่ขาดแคลน และผู้ที่ประสบปัญหาขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานีได้เล็งเห็นความสำคัญของการแก้ไขบำบัด ฟื้นฟูให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในกาแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนให้กลับไปเป็นคนที่มีคุณภาพในสังคมต่อไป

มูลนิธิบ้านเฮาเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน ปัจจุบันมีสำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่เลขที่ 2/2 ซอยขยายกรุง 12.1 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี และได้จดทะเบียนขึ้นเป็นมูลนิธิ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2553 จนถึงปัจจุบัน โดยมีสำนักงานสาขา อยู่ที่จังหวัดขอนแก่น ชัยภูมิ และมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างที่พักให้เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ เด็กที่ติดเชื้อ HIV และเด็กที่ไร้ที่อยู่อาศัย อันเนื่องมาจากภัยพิบัติโดยธรรมชาติหรือโดยมนุษย์ และยังดำเนินการหรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ และปัจจุบัน ยังมีหลายโครงการภายในมูลนิธิฯ ที่ยังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ โครงการสอนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ด้วยการสอดแทรกการพัฒนาทักษะชีวิต ที่ได้ปฏิบัติเพื่อเสริมกิจกรรมการดำเนินงาน



แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ณ ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

โครงการสอนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ได้ถือกำเนิดขึ้นจากการที่เจ้าหน้าที่คนหนึ่งของ มูลนิธิบ้านเฮา เคยมีประวัติต้องคดีในเรือนจำมาก่อน เมื่อออกมาจากศูนย์ฝึกฯ แล้วจึงเห็นว่า เขาเคยมีประสบการณ์ที่ได้รับโอกาสให้เริ่มต้นใหม่ และเขาได้รับโอกาสนั้นมาจึงมีชีวิตที่มีความหวังและเห็นคุณค่าของตนเองอีกครั้ง ตลอดจนการรับรู้ปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ เขาจึงนำเสนอความคิดนี้ต่อผู้บริหารมูลนิธิบ้านเฮาเพื่อจัดทีมเข้าไปดำเนินการทำกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่สอดแทรกทักษะการใช้ชีวิต จากนั้นในมูลนิธิบ้านเฮาจึงจัดทีมเข้าไปทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเกิดข้อตกลงความร่วมมือร่วมกันระหว่างศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี กับมูลนิธิบ้านเฮา ในเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ.2561 ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าในฐานะนักศึกษาหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารสวัสดิการสังคม และปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิบ้านเฮา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนให้ชัดเจน ตลอดจนศึกษาดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของมูลนิธิบ้านเฮาที่ได้มีความร่วมมือกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาแนวทางการร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างมูลนิธิบ้านเฮากับศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากที่ผ่านมา การดำเนินงานร่วมกันในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ยังเป็น

สิ่งใหม่ต่อการปฏิบัติการกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีคำถามหลักในการทบทวน 4 ข้อ คือ

- 1) สถานการณ์ของเด็กและเยาวชน ตลอดจนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอย่างไร
- 2) ความร่วมมือในการดำเนินงานบำบัด ฟื้นฟู ระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี กับ มูลนิธิบ้านเฮา เป็นอย่างไร
- 3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิบ้านเฮา ในการบำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอย่างไร
- 4) แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการแก้ไข บำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี กับ มูลนิธิบ้านเฮาในอนาคตเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี
- 2) เพื่อศึกษาถึงความร่วมมือในการดำเนินงานแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนระหว่างมูลนิธิบ้านเฮากับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี



3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานแก้ไข บำบัด พิ้นฟู เด็กและเยาวชนของมูลนิธิบ้านเฮากับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

4) เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการแก้ไข บำบัด พิ้นฟู เด็กและเยาวชนระหว่างมูลนิธิบ้านเฮาและศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษานี้มุ่งศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในความร่วมมือในการแก้ไข บำบัด พิ้นฟู ของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานีกับมูลนิธิบ้านเฮา โดย

1) การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) การทบทวนวรรณกรรม เอกสารวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารการประชุมวิชาการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน การแก้ไข บำบัด พิ้นฟู และความร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ดำเนินการดังนี้

2.1 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participation Observation) โดยผู้วิจัยจะเข้าสังเกตการณ์การปฏิบัติงานและเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเจ้าหน้าที่มูลนิธิบ้านเฮาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ฝึกฯ

2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

และผู้ปฏิบัติงานทั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัด อุบลราชธานี และ มูลนิธิบ้านเฮา

ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มทีมสหวิชาชีพและกลุ่มเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ และ มูลนิธิบ้านเฮา ในที่นี้คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่มีเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ เข้าร่วมกิจกรรม

ผลของการวิจัย

1. การแก้ไข บำบัด พิ้นฟูของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

พบว่า จากการศึกษาสถานการณ์เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 พบว่า เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการแก้ไข บำบัด พิ้นฟูในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ 7 จังหวัดทางภาคอีสาน คือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม และจังหวัดสกลนคร ฐานความผิดส่วนใหญ่ของเด็กและเยาวชนคือ ฐานความผิดด้านยาเสพติด ลักทรัพย์ พยายามฆ่า และข่มขืน ตามลำดับ ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเหล่านี้ มีช่วงอายุระหว่าง 16-18 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด ปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนชาย จำนวน 556 คน เป็นเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกฯ 300 คน และเด็กและเยาวชนฝากจากสถานพินิจฯ จำนวน 229 คน เนื่องจากสถานที่ในสถานพินิจไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กที่ถูก



ส่งตัวเข้ามาใหม่ทุกวัน และเยาวชนหญิงทั้งหมดจำนวน 27 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 5 มิถุนายน 2562) ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนไม่มีบริการการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนแบบไปกลับ มีเพียงอยู่ประจำเท่านั้น อีกทั้งยังพบการดำเนินงานในด้านต่อไปนี้

1) ด้านแนวคิด นโยบายและกฎหมายในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี คือ การสร้างเด็กและเยาวชนให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ เพราะเชื่อว่าทุกคนมีคุณค่าและมีศักยภาพอยู่ในตนเอง หากเคยผิดพลาดไปก็สามารถกลับตัวกลับใจเริ่มต้นใหม่ได้ ซึ่งในศูนย์ฝึกฯ ได้ใช้แนวทางการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูจากคู่มือของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2547) เป็นแนวทางในการใช้ดำเนินกิจกรรมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และพัฒนาในด้านต่างๆ รวมถึงการสงเคราะห์ช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาและความเดือดร้อน รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการปรับตัว เพื่อกลับเข้าสู่ ชุมชน และครอบครัว และการวางแผนในการประกอบอาชีพรวมถึงการศึกษาต่ออีกด้วย โดยทุกแผนที่มีการจัดทำขึ้นจะเป็นไปตามนโยบายของประเทศและกรมพินิจฯ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

2) ด้านการดำเนินงานแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี มีการทำงานเป็นทีม ที่เรียกว่า ทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย นักสังคม

สงเคราะห์ นักจิตวิทยา พยาบาล นักวิชาการอบรมพ่อแม่ แม่บ้าน มีการประชุมรายกรณี (Case Conference) เพื่อระดมความคิดเห็นต่อการวางแผนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อเด็กและเยาวชนเฉพาะราย (ชุตานุกรณ์ แสนแก้ว, 2547) เป็นกลไกที่ศูนย์ฝึกฯ ดำเนินงานต่อเนื่องมาจากสถานพินิจฯ ในการมีภารกิจเพื่ออบรมเด็กและเยาวชนให้กลับคืนสู่สังคมได้ เนื่องจากเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ เข้ามาในปัญหาที่ต่างกัน มีชีวิตพื้นฐานที่แตกต่างกัน เผชิญปัญหาที่มีมิติที่หลากหลาย การได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกจะสามารถทำให้เกิดมุมมองและวิธีการแก้ไขปัญหอย่างรอบด้านและครบวงจร ซึ่งอาจช่วยให้เกิดการคลี่คลายปัญหาได้ เด็กและเยาวชนบางรายยังสามารถเปลี่ยนมุมมองความคิดของตนและต้องการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมมากขึ้น

3) ด้านการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี มีลักษณะการปฏิบัติงานเป็นทีม ซึ่งประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พยาบาล นักวิชาการอบรมและฝึกอาชีพ พ่อบ้าน แม่บ้าน ต่างมีบทบาทสำคัญในกระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการมีบทบาทในด้านการฟื้นฟูสภาพกายและใจของเด็กและเยาวชน ซึ่งบางคนอาจอยู่ตกในสถานะของการเป็นผู้ถูกกระทำมาก่อนที่จะเป็นผู้กระทำ ความบอบช้ำ ความสูญเสีย ความเจ็บแค้น ความผิดหวัง หรือแม้แต่ความเย็นชา



จนกระทั่งความรู้สึกไร้คุณค่า ยังมีอาจลบล้างไปในระยะเวลาอันสั้น แต่ความต้องการ ความรัก การยอมรับ หรือการมีทักษะในการชีวิตอย่างถูกต้องและยั่งยืนต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อคลี่คลายปัญหาที่ซับซ้อนให้เด็กและเยาวชนกลับมาทำหน้าที่ในสังคมได้อีกครั้งหนึ่ง โดยทีมสหวิชาชีพจะมีบทบาทในการประสานงานร่วมกัน โดยเด็กและเยาวชนเป็นศูนย์กลาง โดยการช่วยเหลือและวางแผนการดำเนินงานจะต้องมีการประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี จากนั้นเจ้าหน้าที่แต่ละท่านจะนำผลที่ได้ไปประเมิน และนำกลับมาประชุมอีกครั้งเพื่อวางแผนจัดทำแผนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเฉพาะราย

2. ความร่วมมือของมูลนิธิบ้านเฮาในการดำเนินงานแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

เป้าหมายของทั้งศูนย์ฝึกฯ และมูลนิธิบ้านเฮา คือ ต้องการช่วยให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้กลับคืนสู่สังคม เป็นคนที่มีคุณภาพ ไม่กลับไปสู่วิถีชีวิตแบบเดิม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโอกาสได้ศึกษาต่อ หรือมีงานทำเป็นหลักแหล่ง ภารกิจนี้คือภารกิจหลักที่ก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่าง 2 หน่วยงาน อันเนื่องมาจากปัญหาเด็กและเยาวชนมีความซับซ้อนมากขึ้นและไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยหน่วยงานเพียงหน่วยงานเดียว อีกทั้งยังขาดทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้เฉพาะด้าน จึงต้องมีการติดต่อประสานงานและความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความ

ต้องการของเด็กและเยาวชน ดังจะเห็นได้จากบันทึกข้อตกลงร่วมกันของศูนย์ฝึกฯ ที่มีกับหน่วยงานอื่น ๆ นอกเหนือจากมูลนิธิบ้านเฮา ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอาชีพ การจ้างงาน หรือแม้กระทั่งการศึกษาต่อ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของการมีความร่วมมือกับมูลนิธิบ้านเฮา ซึ่งทางมูลนิธิบ้านเฮา มีเจ้าหน้าที่เคยอยู่ในเรือนจำมานานกว่า 8 ปี และได้รับโอกาสให้กลับตัวและเริ่มต้นใหม่อีกครั้งในชีวิต เขามีความตั้งใจที่จะทำกิจกรรมสันตนาการ หรือ กิจกรรมที่เสริมทักษะการทำงานให้กับเด็กและเยาวชนศูนย์ฝึกฯ จากนั้นเป็นต้นมา จึงเกิดการนำทีมบุคลากรจากมูลนิธิบ้านเฮา เข้ามาทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจนเกิดบันทึกข้อตกลงร่วมกันเป็นพันธสัญญาระหว่าง ศูนย์ฝึกฯ และมูลนิธิบ้านเฮา จากนั้นเป็นต้นมามูลนิธิบ้านเฮา จึงได้เข้ามาทำกิจกรรมในศูนย์ฝึกฯอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยสอดแทรกความรู้ด้านทักษะชีวิต เพื่อเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ให้ได้รับภูมิคุ้มกันในการปกป้องดูแลตนเอง ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมผ่านการเรียนภาษาอังกฤษบนฐานความเชื่อมั่นในศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ประโยชน์ที่เล็งเห็นร่วมกันคือการส่งเสริมสนับสนุนจัดการศึกษาด้านภาษาอังกฤษ การจัดกิจกรรมนันทนาการ ตลอดจนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชีวิตและเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน เพื่อให้เยาวชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีคุณค่า โดยกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตของมูลนิธิบ้านเฮา ดำเนินการโดยการวางแผนกิจกรรมตามเวลาที่ได้รับมาจากกลุ่มงานแก้ไข



บَابัด ฟั้นฟู นันคือช่วงเช้าของวันอังคาร ระหว่าง 9.00 ถึง 12.00 น. รายละเอียดของกิจกรรมจะเป็นไปในลักษณะของการถามถึงความเป็นไปของนักเรียนระหว่างสัปดาห์ ทบทวนบทเรียนสัปดาห์ก่อนหน้าที่ยังเรียนไปแล้ว จากนั้นจึงเล่นเกมและเข้าสู่บทเรียนภาษาอังกฤษ จะเน้นไปที่การตั้งคำถาม เช่น เคยคิดถึงตัวเองในวันที่สวมนชุดแต่งงานไหม? และชุดนั้นมีลักษณะอย่างไร? ซึ่งจะจัดกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย โดยให้เจ้าหน้าที่ทั้งคนไทยและคนต่างชาติของมูลนิธิบ้านเฮา นั่งในกลุ่มเป็นผู้ถามคำถาม เป็นภาษาอังกฤษและแปลเป็นภาษาไทย โดยบทเรียนจะเสริมสร้างความสามารถของวัยรุ่นในด้านความรู้ ความคิด รวมถึงทักษะการปรับตัวที่ต้องเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ถ้าพวกเขาที่มีทักษะชีวิตที่ดี พวกเขาจะรู้จักการแก้ปัญหา และมีวิธีการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากสถานการณ์ที่ยากในชีวิต มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดนอกกรอบบนพื้นฐานความถูกต้อง สามารถเลือกทำสิ่งดีและสิ่งไม่ดีได้ด้วยตนเอง โดยผ่านคำถามในลักษณะการสร้างสถานการณ์ตัวอย่าง ให้เขาตอบตามความคิดเห็นของตนเองในประเด็นดังต่อไปนี้

1) การเห็นคุณค่าในตนเอง ในหัวข้อการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองนั้นจากการสังเกตการสอนภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่มูลนิธิบ้านเฮาในหัวข้อเรื่อง “กุหลาบของฉัน “ โดยมีวิธีการคือ เจ้าหน้าที่มูลนิธิบ้านเฮาได้แจกดอกกุหลาบให้คนละ 1 ดอก ให้เขาได้ชื่นชมความสวยงามของดอกกุหลาบนั้น และบอกว่า ดอกกุหลาบนี้ พี่มอบให้ทุกคน จากนั้น ให้นักเรียน ค่อย ๆ ดึงกลีบกุหลาบออกทีละกลีบ ถ้าไม่ต้องการดึง

กลีบกุหลาบออกต่อไปให้หยุด หลังจากนั้นผู้สอนถามเด็กและเยาวชนว่า มีความรู้สึกอย่างไร เสียหายเพราะมันสวย และดูเหมือนว่าจะราคาแพง ผู้สอนสรุปให้เด็กฟังว่า ดอกกุหลาบนี้ราคาสูงสุดไม่เกิน 20 บาท แต่ชีวิตของเราราคาสูงกว่า 20 บาท เราไม่เสียชีวิตของเราหรือ? ซึ่งพบว่า เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วม กิจกรรมบางคนน้ำตาไหล เพราะไม่เคยคิดถึงเรื่องนี้มาก่อนในชีวิต เป็นต้น

2) สิ่งที่เราให้คุณค่า สอดแทรกอยู่ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเรื่อง คุณค่าที่เราเลือก มีวัตถุประสงค์เพื่อ ให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม รู้จักตนเองว่าที่ผ่านมาในชีวิต เราได้ให้คุณค่ากับสิ่งใด โดยมีวิธีการคือ

เจ้าหน้าที่มูลนิธิบ้านเฮา แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย จากนั้นจึงให้ผู้นำกลุ่มย่อยถามว่า อะไรในชีวิตที่เราให้ความสำคัญมากที่สุด อยากให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ไม่มีคำว่าถูกหรือผิด นักเรียนส่วนใหญ่ ตอบว่า เงิน ครอบครัว บ้านหลังใหญ่ และยังมีบางคนที่ตอบว่ายาเสพติด เพราะทำให้เขามีความสุขทุกครั้งที่ได้ใช้ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่จึงแจกกระดาษที่มีรายการต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณค่า จากนั้นให้นักเรียนเลือกคุณค่าของตนมา 3 คำ แล้วจัดลำดับคุณค่าเป็น 1-3 ถามว่า คุณค่าที่เราเลือก สอดคล้องกับสิ่งที่มีในชีวิตหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าคุณเลือก ครอบครัว ให้เป็นคุณค่าอันดับที่ 1 วันนี้ เราอยู่ในศูนย์ฝึกฯ ต้องแยกจากรอบครัว แสดงให้เห็นว่า คุณค่าที่เราเลือก แท้จริงอาจไม่ใช่ครอบครัว นักเรียนคนนั้นจึงตอบว่า เขาอยากช่วยครอบครัวปลดหนี้ เขาจึงขายยาเสพติดจะได้มีเงินเยอะๆ มาชดใช้หนี้ จึงถามเขาว่า แล้วเมื่อ



เราโดนจับ เงินที่เราที่มีใช้หนี้ไม่ได้ ครอบครัวก็ต้องเสียเงินเพิ่มเพื่อมาดูแลเรา ขาดคนช่วยทำงานในบ้าน และเสียใจกับเราที่ต้องแยกจากครอบครัว มาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ ใช่หรือไม่ ถ้าเป็นแบบนี้ เราควรปรับความคิดของเราอย่างไร ให้สอดคล้องกับคุณค่าที่เราเลือก ให้ความเวลานักเรียนคิด จากนั้นเขาจึงตอบว่า เขาควรตั้งใจเรียน ช่วยพ่อแม่ประหยัดและทำงานพิเศษสุจริต เขาจะได้อยู่กับครอบครัว ไม่โดนจับและต้องถูกดำเนินคดี หรือ อีกรณี ที่ให้คุณค่า กับความรัก เป็นอันดับที่ 1 เพราะเขารักแฟน แฟนให้ทำอะไร เขาก็ยอมทำ เขายอมขายยาเสพติดเพื่อให้ได้เงิน ให้แฟนรัก เมื่อถูกจับแฟนของเขาบอกว่า จะรอเขาอยู่นอกศูนย์ฝึกฯ รอกลับมารักกันเหมือนเดิม แต่เขาไม่เคยมาเยี่ยมเลย มีแต่แม่ที่มาเยี่ยม จึงถามเขาว่าความรัก คืออะไร? แม่รักเราแบบไหน แฟนรักเราแบบไหน เราให้คุณค่ากับความรัก แต่แฟนให้คุณค่าของความรักเท่าเราหรือไม่ และใคร คือคนที่ให้คุณค่ากับความรัก จากนั้นให้เขาคิด เขาคิดได้ว่า คนที่รักเขาจริง ๆ คือ แม่ แม่รักและแสดงออกถึงความหมายของคุณค่าของความรักจริง ๆ เขาคิดว่าเมื่อออกไปจากศูนย์ฝึกฯ เขาจะรักแม่มากกว่านี้ และอาจไม่ให้คุณค่านี้กับแฟนอีกต่อไป

3) ทักษะการปฏิเสธ ผู้สอนนำทักษะการปฏิเสธมาสอดแทรกในการสอนภาษาอังกฤษหัวข้อขอบเขตในชีวิต (Boundaries) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถปฏิเสธผู้ขายที่ไม่เห็นคุณค่าของตัวเอง เข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของคนที่เราและไม่เอาเปรียบด้วยการล่วงเกินเราทั้งทางกาย ใจและทางคำพูด โดยมีวิธีการคือ เจ้าหน้าที่จึงตั้งคำถามให้

คิดว่า หากเราไม่ปฏิเสธ จะมีผลเสียอะไรเกิดขึ้นบ้างพบว่า นักเรียนหลายคนไม่กล้าหรือกลัวที่จะปฏิเสธ จึงยอมตกเป็นเบี้ยล่างมาโดยตลอด แล้วก็ไม่รู้จะจัดการเรื่องนี้อย่างไร เราจึงเสนอให้นักเรียน มีสติรักและเห็นคุณค่าตนเอง รวบรวมความกล้าที่จะปฏิเสธ หรือ ถ้าสถานการณ์ไม่ดี ก็หนีเลย เพื่อป้องกันตนเอง เช่น ญาติผู้ชายเข้ามาอยู่ในห้องนอน อ้างว่ากลัวเราเหงา เราอาจจะขอไปเข้าห้องน้ำ แล้วออกจากบ้านไปอยู่ในที่ชุมชน เป็นต้น จากนั้นเจ้าหน้าที่จะสอนเรื่อง หลักการปฏิเสธ

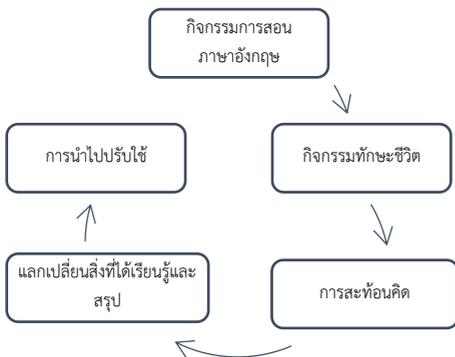
- ปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทางคำพูดและน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจน
- ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้ง
- การบอกปฏิเสธให้ชัดเจน เช่น ฉันไม่ไปด้วยหรอก
- เมื่อถูกเข้าซื้อหรือสับประมาท ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น เพราะจะทำให้ขาดสมาธิ ควรยืนยันการปฏิเสธและหาทางออกโดยเลือกวิธีปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้ข้ออ้างพร้อมทั้งบอกลาแล้วเดินจากไปทันที
- ออกจากสถานการณ์นั้น เพราะถ้าเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่น่าไว้วางใจมาก ๆ และอาจเป็นอันตราย ไม่จำเป็นต้องรักษาน้ำใจเพียงแต่ปฏิเสธให้สุภาพแล้วออกมาจากสถานการณ์โดยเร็ว หรือ หากมีผู้ชายมาสัมผัสตัวเราในขณะที่เราไม่ยินยอม อาจจับมือเขาแล้วยกออกไปจากตัวเรา เพื่อให้เขารู้ว่าเราไม่ยอม เขาจะหยุดไปเอง เป็นต้น



หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่จะสรุปกิจกรรมว่า ถ้าเราไม่ให้เกียรติตัวเราเอง ก็จะไม่มีการให้เกียรติเรา ต้องรักและเห็นคุณค่าตนเอง และปฏิเสธเพื่อตัวเอง เพราะหากเราถูกเอาเปรียบ ถูกล่วงละเมิด เราอาจตั้งครรภ์ ติดเชื้อโรคทางเพศ และที่สำคัญเราจะเสียใจและเจ็บปวดตลอดชีวิต ให้พิจารณาว่าคุณค่าหรือไม่

จากการสอนทักษะชีวิตผ่านการสอนภาษาอังกฤษทำให้เห็นว่าพื้นฐานของเด็กไม่ได้ถูกสอนให้คิดและวิเคราะห์เอง ดังนั้นการตั้งคำถามให้สะท้อนความคิดจึงยากสำหรับเขาที่จะตอบได้ จึงต้องใช้เวลาในการคิดและตอบด้วยตนเองแทนการชี้แนะและตอบคำถามเหล่านั้นแทนนักเรียน ดังแผนภาพแสดงการสอดแทรกทักษะชีวิตผ่านการสอนภาษาอังกฤษ

แผนภาพแสดงการสอดแทรกทักษะชีวิตผ่านการสอนภาษาอังกฤษของมูลนิธิบ้านเฮาต่อเด็กและเยาวชน



3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิในการบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

ประเด็นที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากร

เนื่องจากบุคลากรของมูลนิธิบ้านเฮามีทั้งเจ้าหน้าที่คนไทยและอาสาสมัครเป็นชาวต่างชาติ ดังนั้น ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จึงมีมากกว่าเรื่องภาษาที่ใช้สื่อสารกัน ปัญหาที่พบ ยังมีด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินการ มักเป็นเรื่องความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน เช่น เรื่อง เวลาที่ใช้ในการนัดหมาย การมาก่อนเวลา หรือ มาสาย มีผลกระทบต่อการทำงาน เนื่องจากหากทีมงานเข้าทำกิจกรรมสาย จะทำให้ทำกิจกรรมได้ไม่เต็มที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ประเด็นที่ 2 ด้านการประสานงาน

สืบเนื่องจากปัญหาด้านบุคลากร การพูดจาและตกลงกันไม่ชัดเจนในการทำงานเป็นทีมระหว่างเจ้าหน้าที่มูลนิธิบ้านเฮาด้วยกันเอง ตั้งแต่เริ่มต้นถึงเป้าหมายและบทบาทของทีม รวมทั้งบทบาทของแต่ละคน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการประสานงาน รวมถึงวันที่จะเข้าไปทำกิจกรรมมีการปกปิดความผิดพลาดที่เกิดจากการทำงาน เช่นการลืมนัดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ ในการเข้าไปทำงานในวันที่กำหนด เข้าไปโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกต้องใช้เวลาในการเตรียมเด็กและเตรียมสถานที่ในการจัดกิจกรรม และ



หลีกเลี่ยงที่จะเผชิญกับปัญหา เมื่อเกิดปัญหา เรื่องวันที่ปฏิบัติงานไม่ตรงกัน ก็ไม่นำปัญหานี้มาคุยกันในทีม ทำให้มีข้อสงสัยและข้อคำถามในทีม ทำให้ขาดโอกาสที่จะวิเคราะห์ความผิดพลาดที่ผ่านมา และใช้ประโยชน์จากความผิดพลาดนั้นสำหรับการขจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในครั้งต่อ ๆ ไป

ประเด็นที่ 3 ด้านการจัดทำบทเรียน

สืบเนื่องจากปัญหาด้านบุคลากร ที่ผู้ที่มีหน้าที่วางแผนการสอนไม่เคยมีประสบการณ์ด้านการสอนหนังสือมาก่อนจึงไม่สามารถวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบได้ จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นทีม เพราะไม่สามารถขอความร่วมมือกับคนในทีมได้ เพราะไม่รู้ว่าจะขอความช่วยเหลือด้านไหน? และจะประสานงานกับใครบ้าง? เป็นต้น

ประเด็นที่ 4 ด้านการบริหารจัดการ

ปัญหาใหญ่ คือ เรื่องวางแผนงาน ทั้งในเรื่องการจัดวันเวลา ในการจัดการเรียนการสอน การบริหารเวลาทั้งส่วนตัวและทีมงาน ในการเตรียมกิจกรรม การวางแผนการประสานงาน ทั้งระยะสั้นระยะกลาง และระยะยาว ล้วนมีปัญหา เพราะไม่สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ทั่วไปแต่ละคน รับผิดชอบงานในหลายหน้าที่ จึงมีการทำงานซ้อนกันกับหน้าที่อื่น มีผลต่อการวางแผนการดำเนินงาน ในทุกกิจกรรม

ประเด็นที่ 5 ด้านการทำงานเป็นทีม

ปัญหาที่พบคือ เรื่องความเข้าใจกันในการทำงาน เนื่องจาก แต่ละคนมีบุคลิกภาพที่แตกต่าง

กัน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการประสานงานและการทำงานร่วมกันได้ โดยเฉพาะสมาชิกในทีมมีความสามารถไม่เท่ากัน เขาจะไม่รู้สึกถึงความเป็นทีม และถ้าไม่มีการมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจน จะยากขึ้น ไม่รู้ว่าต้องทำอะไร หรือรับผิดชอบงานในส่วนไหน ซึ่งหัวหน้าทีมจะต้องเป็นผู้กำหนด จึงไม่ทุ่มเทและมุ่งมั่นในการทำงานให้กับทีมอย่างเต็มที่ และสมาชิกที่มีก็น้อยเกินไป สมาชิกในทีมจึงรู้สึกพอใจกับแผนงานที่มีอยู่ และต้องการดำเนินงานให้เสร็จตามแผนโดยเร็ว ทำให้ไม่สนใจข้อมูลอื่น ๆ และมองข้ามทางเลือกที่เป็นไปได้อื่น ๆ ทำให้การปฏิบัติงานอาจจะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และไม่พบปัญหาที่อยู่ตรงหน้าที่สมควรได้รับการแก้ไข

ประเด็นที่ 6 ด้านรูปแบบการทำงานและรูปแบบกิจกรรม

ปัญหาที่พบ คือ ขาดการทำงานแบบวางแผนเรื่องการเตรียมกิจกรรมและระหว่างทีมงานที่รับผิดชอบในมูลนิธิบ้านเฮาล่วงหน้าให้มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีรูปแบบการดำเนินงานแบบวันต่อวัน และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้งๆไป ไม่มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน จึงไม่สามารถวางรูปแบบการทำงานที่สามารถเห็นผลในอนาคตได้ เช่น หากเด็กและเยาวชนกำลังจะออกจากศูนย์ฝึกฯ เจ้าหน้าที่มูลนิธิบ้านเฮาจะวางแผนดูแลเด็กและเยาวชนที่ออกมาอย่างไรต่อไป จะประสานงานกับหน่วยงานอื่นอย่างไร ไม่มีการจัดเก็บบทเรียนหรือรูปแบบกิจกรรมที่เคยทำมาก่อนหน้านี้ จึงยากที่จะจัดรูปแบบการทำงานให้มองเห็นเป้าหมายอย่างชัดเจนได้



4. แนวทางการพัฒนาความร่วมมือของมูลนิธิบ้านเฮาในการบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชน ระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี

4.1 มีรูปแบบการดำเนินงานเรื่องการสอนภาษาอังกฤษ ที่เป็นระบบมากขึ้น มีตารางสอนและตารางเข้าทำกิจกรรมที่ชัดเจน

4.2 มีเครือข่ายเพิ่มขึ้นเพื่อก่อให้เกิดรูปแบบการดำเนินงานที่หลากหลาย โดยการนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานที่มูลนิธิบ้านเฮาและศูนย์ฝึกฯ ทำร่วมกัน ว่ามีลักษณะการดำเนินงานโดยใช้การสอนภาษาอังกฤษแบบสอดแทรกแนวคิดทักษะชีวิต มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสนทนาแต่ในบทเรียนนั้นมีการสอดแทรกทักษะชีวิตเข้าไปด้วย โดยมีคำถามเพื่อสะท้อนความคิดลงไปใบบทเรียน

4.3 เพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมมากขึ้น จากเดิมที่มีเพียงช่วงเช้า เวลา 9.00 – 12.00 น. ให้มีช่วงเวลาเพิ่มเติมคือช่วงบ่าย เวลา 13.00-16.00 น. เพื่อให้เด็กกลุ่มอื่นที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาแนวทางการร่วมมือระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานีและมูลนิธิบ้านเฮา สามารถพัฒนาความร่วมมือในแนวทางดังต่อไปนี้

1. ปรับปรุงบทเรียนให้สอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะชีวิตให้มากขึ้น โดยการพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ในมูลนิธิบ้านเฮาในการฝึกการวางแผนการเรียนการสอน ไปอบรมเพิ่มเติมเพื่อฝึกทักษะหรือหาทีมที่มีทักษะความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษมาช่วยพัฒนาบทเรียนให้ดียิ่งขึ้นเพื่อสามารถนำไปเพิ่มศักยภาพในการเสริมกิจกรรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู กับศูนย์ฝึกฯ ต่อไป

2. รูปแบบการดำเนินงาน มีแผนงานและการเรียนการสอนให้ชัดเจน มีการปรับปรุงเรื่องระบบในการทำงานที่มีประสานงานล่วงหน้าอย่างต่อเนื่องพร้อมด้วยแผนงานการสอน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อศูนย์ฝึกฯ ในการจัดเตรียมเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี ควรชี้แจงนโยบายการปฏิบัติงานด้านการประสานงานกับเครือข่ายภายนอกหน่วยงานอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานยึดนโยบายเป็นแนวทางในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

1.2 มูลนิธิบ้านเฮา ควรมีการชี้แจงนโยบายและแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนด้านการประสานงานกับเครือข่ายภายนอกหน่วยงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 มูลนิธิบ้านเฮา ควรมีนโยบายและแผนการดำเนินงานในการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของ



มูลนิธิมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

- 2.1 มีแผนงานในการทำงานร่วมกัน
- 2.2 มีการสื่อสารระหว่างสองหน่วยงานที่ชัดเจน
- 2.3 มีการจัดทำแผนการสอนที่เหมาะสม
- 2.4 มีการทำประเมินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทุกแห่ง เพื่อทราบความต้องการและรวมถึงความ

ต้องการของเด็กและเยาวชนในการศึกษาต่อและการทำงาน

2. ควรทำการศึกษาความคาดหวังของเด็กและเยาวชนที่มีต่อการทำกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการแก้ไข บำบัด พื้นฟู ของมูลนิธิบ้านเฮา และ ผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

3. ควรทำการศึกษาความคิดเห็นและทัศนคติของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อกิจกรรมการดำเนินงานในด้านการแก้ไข บำบัด พื้นฟู ทั้งในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและมูลนิธิบ้านเฮา

4. ควรทำการศึกษาความเข้าใจในบทเรียนเรื่องทักษะชีวิตที่จำเป็นของเด็กและเยาวชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับบทเรียนให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง โดยทำการศึกษาทุกปี

บรรณานุกรม

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด*. กรุงเทพฯ : กองแผนงานและงบประมาณ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.(2561). *นโยบายกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 - 256*. กรุงเทพฯ : กองแผนงานและงบประมาณ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

ชุตานภรณ์ แสนแก้ว. (2547). *แนวทางการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ศศิพร สิงโตมาศ. (2546). *มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการนำวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.